

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 707. Resrespectu testatoris alienæ, an & qualiter legari possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Titio debeo: illi lego: hoc enim casu, si nihil debeat, licet debitum sit nullum, legatum tamen subsistat; quia hoc non est legatum nominis, sed certæ quantitatis, quod per falsam demonstrationem non vitatur. *cit. l. 75. Lauterb. cum Carpz. 7. F.p. 3. c. 9. def. 22.*

Quest. 706. An & qualiter res non exsistentes in rerum natura legari possint?

Resp. res, quæ nec actu nec potentiâ sunt in rerum natura non magis legari posse quàm hippocentaurum legari, nec æstimationem illarum deberi posse patet, quæ tamen futuræ sunt, aut juxta ordinariam naturæ cursum sperantur. v. g. partus ancillæ, fructus anni sequentis validè legantur. *§. 7. Inst. de legat. l. 24. ff. eod. & si dubitatur, an actu existant in rerum natura, interponi solet cautio, quæ hæres cavet, se eam rem persecuturum, & si nactus fuerit legatario restitutum. l. 39. §. 72. §. fin. ff. de legat. 1. Muller. in Struv. ad ff. de legat. l. 8. lit. y. suntque istiusmodi legata quò ad transmissio- nem domini eorum pura, ita ut ad hæres legatarii ante eorum existentiam mortui transmittantur. quò ad obligationè tamen & actiones sunt conditionata, utpote in se continentes hanc conditionem; sit existant. v. g. si fructus nati fuerint; ita ut, si nihil natum fuerit, nihil, si aliquid tantum, id solum debeat. l. 5. ff. de eructo. vin. & oleo Legat. l. 8. §. 2. ff. de legat. 2. Lauterb. in ff. de legat. §. 16. Struv. ibid. l. 8. lit. d. Quod si testator certam fructuum quantitatem ex fundo leget, fundusque non limitationis aut securitatis, sed demonstrationis causâ expressus, licet nihil aut minus quantitate expressa in eo natum, nihilominus tota quantitas legata debeat. pro quo citat l. 27. §. 2. ff. de legat. 3. l. 12. ff. de alim. vel cib. legat.*

Quest. 707. Res respectu testatoris alienæ an & qualiter legari possint?

1. **R**esp primò: dum res est propria ipsius legatarii, ut dum is eam emerit aliove titulo comparaverat, antequam ea legaretur (& interdum etiam, si post testamentum conditum eam comparavit, ut Lauterb. §. 28.) adeoque aliena respectu testatoris, legari eidem non potest, estque tale legatum nullum & elusorium, etiam quò ad æstimationem præstandam juxta expressum textum *l. 13. c. de legat.* Sed neque tale legatum pure factum subsistit, etsi successu temporis res desierit esse propria legatarii; cum, quod ab initio infirmum, tractu temporis non convalescat. juxta *c. non firmatur. de R. 7. in 6. Struv. in ff. de legat. l. 10. lit. b. Muller. ibid.* Secus tamen, seu valet, si factum sub conditione hoc modo: Lego Titio ædes illius proprias, si me vivo illius esse desierint. Muller. *l. c. lit. y.* item valet legatum, si testator legavit rem, quam putavit esse legatarii, etsi revera non esset illius; cum voluntas defuncti exitum habere debeat juxta *§. 11. Inst. de legat.* Struv. & Muller. *LL. cit. lit. d.* & hæc quidem quòd legatario res ejus propria legari nequeat, certa videntur, si legatarius titulo lucrativo comparavit; quia duæ causæ lucrativæ in eundem hominem eandemque rem concurrere, eadem res ab eodem duplici titulo acquiri non possunt *L. quid ergo. §. 1. ff. de legat. 1. De Lugo. l. c. num. 271. Struv. Muller. LL. cit. lit. λ. Lauterb. in ff. de legat. §. 29.* qui tamen addit, quod, si lega-

tarius vivente testatore rem illam alienasset, legatum convalescere per *l. 12. §. 1. ff. de legat. 1. l. 61. ff. de solut.* Si verò legatarius eam emerit seu alio titulo oneroso comparaverit, eaque legata erat respectu testatoris, poterit legatarius postmodum actione ex testamento petere æstimationem illius (intellige totam, si totam emerit, vel partem, si partem tantum emerit; ita ut si emerit nudam proprietatem rei, deducto usufructu, si postmodum consolidatum fuerit dominium, solius proprietatis emptæ pretium præstari debeat. Muller. *l. c. lit. d.*) ab hærede. *L. plene. §. quod si rem. & L. si a substituto. pr. ff. de legat.* Lugo. *num. 272.* Struv. *l. c. lit. n.* Lauterb. *l. c. §. 28.* nisi quòd is generaliter & absolute loquatur, omitendo verba illa: *eaque legata erat aliena &c.* Ad acquisita à legatario ex causa onerosa referens etiam accepta ex causa dotis; eò quòd etsi dos inter donationes numeretur, proprie tamen talis non sit; cum detur marito ad onera matrimonii sustinenda, & hinc inter causas onerosas numeretur. *l. 21. §. 1. ff. de donat.* Et si rem testatoris propriam legatam in diem sub conditione, hac pendente emerit ab hærede, poterit conditione vel die adveniente petere ab eodem æstimationem illius. Lugo. Lauterb. *LL. cit. Trentac. l. 3. de empt. & vendit. resol. 13. num. 4.* cum communi. Arg. *l. 45. §. 1. ff. de legat. 2. & l. 84. §. 5. ff. de legat. 2.* Idem est, seu potest peti æstimatio inter vivos, si legatarius emerit rem testatoris legatam pure nesciens legatam; *L. hujusmodi. ff. de legat.* Secus si sciverit legatam, tunc enim expirat legatum; quia censetur tunc renunciasse eidem. Arg. *L. illud. ff. de hæred. acquir.* Lugo. *num. 293.* remittens ad Molin. *d. 251. col. ult. & Vasq. c. 8. §. 4. du. 8.* multoque magis & revocatum censetur legatum, si testator rem Petro legatam postea eidem etiam ignorantiam eam sine necessitate vendidit; cum per alienationem voluntariam rei legata extinguatur legatum. Lugo. *l. c. in fine.*

2. De cætero limitatur responsio, ita, ut res propria legatarii eidem legari possit; dum nimirum res legata non est perfecte propria legatarii, sed legans in ea jus aliquod habeat, ita ut tunc consequatur jus plenum & perfectum. Struv. *l. c. lit. e.* Item dum res non est irrevocabiler propria legatarii. v. g. dum ex justa causa absentis rem per usucapionem acquisivit; factus illius dominus; tunc enim quia per actionem rescissoriam res avocari potest ab usucapiente, rectè eidem legatario legari potest. *l. 82. §. 1. ff. de legat. 1.* Lauterb. *§. 27.* Item si tertius in re legatarii jus quoddam habet. v. g. si legatarius rem suam pignori obligavit, tunc enim respectu hujus valet legatum; ita ut hæres eam luere, & ab omni onere pignoris liberatam domino, nempe legatario restituere teneatur. *l. 86. pr. ff. de legat. 1.* Lauterb. *l. c.* Idem est, si alius superficiarium habeat in re legatarii, ita ut hæres eam legata teneatur illam ab eo onere liberare. *cit. l. 86.*

3. Resp. secundò: si res propria ipsius hæredis legetur, valet legatum, sive testator sciverit, sive nesciverit eam esse hæredis; quia præsumitur, quòd etsi hoc scivisset, nihilominus eam legaturus fuisset; cum hæres sit eadem cum testatore persona, adeoque eam dare possit; ac si esset ex bonis testatoris. *L. unum ex familia. §. si res. ff. de legat. 2.* Delben. *de immunit. eccles. part. 1. c. 8. du. 26. sect. 27. num. 6. & 7.* De Lugo. *l. c. num. 267.* modò res illa non sit vinculata & inalienabilis, in quo casu non tenetur rem dare, sed ejus æstimationem, ut Idem.

Dum autem res illa est unius ex pluribus hæredibus instituta, idque sciebat testator, probata hac scientiâ à legatario, omnes hæredes debent pro rata contribuere ad æstimationem illius rei, ut rem illam legatam consequatur legatarius. *L. si tibi homo. §. si fundus. ff. de legat. 1.* De Lugo. *l. c.* si verò testator ignoravit esse non suam, alios cohæredes ad nihil teneri; cum respectu illorum res aliena ignoranter legata sit. eum autem hæredem, cujus res erat propria, teneri; quia respectu illius, non res aliena, sed propria legata est, ait Idem de Lugo. & quamvis aliqui cum Bart. doceant eum teneri ad totam illam rem solvendam, quam sententiam licet fateatur communem de Lugo, ait tamen alios melius cum Jason. Molin. Gomes. Sentire, teneri illum tantum ad solvendam partem quam ipse solveret, si ceteri contribuissent. cujus rationem vide apud eundem.

4. Resp. tertio: si res, quæ aliena est respectu testatoris, spectans ad aliquem tertium, qui nec hæres nec legatarius est, legetur à testatore nesciente hoc, sed putante esse suam, nec res, nec ejus æstimatio debetur legatario, estque legatum omnino nullum juxta §. 4. *Inst. de legat. l. 67. §. 8. ff. eod.* quia si testator scivisset esse alienam, præsumitur non legatarius fuisse, nisi fuerit legata personæ conjunctæ vel dilectæ; tunc enim legatum subsistit, præsumptione affectionis elidente præsumptionem oppositam. *l. 10. c. de legat. Brunem. ibid. Carpz. l. 6. resp. 28. num. 6. Molin. l. c. d. 196. num. 4. & 5.* ubi etiam ad quatum gradum hæc conjunctio extendenda, id relinquendum Judici arbitrio. Zoës. in *l. 10. c. de legat. num. 15.* Haunold. *Tom. 2. de 7. & 7. tr. 7. num. 281.* Lauterb. §. 30. & alii juxta expressum textum *cit. l. 10. c. de legat.* E contra si res talis legetur à testatore sciente alienam, seque jus nullum in ea habere, valet legatum; quia censetur hæres gravatus, ut justo pretio rem illam compareret, & tradat legatario; aut si dominus rei eam planè non, vel non nisi inmodico pretio vendere vult, justam arbitrio Judicis ejus æstimationem præster. *l. 30. §. fin. l. 14. ff. de legat. §. non solum. Inst. eod. Pirh. h. t. num. 82. Wiestn. num. 135.* Lauterb. *l. c.* idque statutum in favorem testamenti & ultimæ voluntatis, ut effectum sortiatur. Si tamen res illa non est in commercio, & hinc non potest aut solet seu alienari, legatum est nullum juxta §. non solum de *Inst. de legat.* ita ut nec ejus æstimatio debeatur; cum eorum, quæ vendi nequeunt, fieri non possit æstimatio. *l. 39 §. constat. ff. de legat. 3. Pirh. l. c.* sed neque huic Juris civilis dispositioni repugnare Jus Canonicum. *c. filius. h. t.* ut volunt cum *Gl. fin. Abb. in idem. c. num. 5. Imol. num. 9.* & alii apud Covar. in *idem. c. num. 9.* dum *ibidem.* videtur pronunciare Papa, rem alienam legatam retineri à legatario esse iniquum, adeoque ejus restitutionem imperat ex ea ratione, quòd, non lege hujus sæculi seu civili, quæ rem alienam legatam præstare cogit, & præstita retentionem permittit; sed lege Dei eam domino suo restitui jubentis vivendum sit; rectius astruunt. Covar. in *cit. c. filius. num. 41. Gonzal. ibid. num. 13. Fachin. l. 5. controv. c. 38. Haunol. l. c. num. 282. Pirh. h. t. num. 84. Wiestn. num. 136. Reiffenst. num. 674.* & alii passim. eò quòd Pontifex in *cit. cap.* nulloatenus leges civiles alienæ rei legatum approbantes generaliter improbet; sed in iis solum circumstantiis, ubi legatarius tanquam iniquus rei legata detentor invito domino illam restituere nollit, pro se allegans dispositionem Juris civilis, qui est casus

cit. cap. & quod, si facerent leges civiles, merito iis relictis, standum legi Dei. Sed tantum abest, ut permittant, multoque minus approbent leges civiles, ut etiam positive vetent dominum ad vendendum invitum cogi; sed eo invito ab hærede justam æstimationem illius præstandam volunt, adeoque leges civiles nihil contineant iniquitatis. alias *cit. cap.* expositiones vide apud Pirh. *n. 86. & seq. Reiffenst. l. c.* verum quidquid sit de *cit. cap.* intellectu, sufficit, ut bene ait Reiffenst. quòd communis DD. concedat vi illius legatum rei alienæ scienter factum non improbari, & consequenter etiam de Jure Canonico valere; cum in eo textus alius contrarius non reperiat. quin & positive & aperte favens extet in *can. si Episcopus. 12. q. 5.* ut tamen valeat legatum rei alienæ, legatarius probare debet, testatorem scivisse esse rem alienam; & non hæres ignorantiam illius; quia legatarius fundat intentionem suam in hac scientia, estque agens, cui incumbit probatio, & insuper pro hærede pugnat præsumptio Juris; cum eo sine inventa sic testamenti factio, ut quis de re sua propria mortis causâ disponere possit, & ita tenet Mantic. de *conject. ult. vol. l. 9. tit. 10. num. 2.* Sichard. ad *l. 10. c. de legat. num. 9. & 10. Pirh. h. t. num. 83. Reiffenst. num. 672. Lauterb. cit. §. 30.*

5. De cetero extenditur responsio quòd ad partem posteriore ita, ut valeat quoque legatum rei non sacræ pertinentiæ ecclesiæ, v. g. fundi scienter factum; eò quòd licet talis res difficulter sit alienabilis, quia prohibita alienari sine pluribus solemnitatibus juris, non fit, tamen omnino inalienabilis; adeoque non minus quàm res pupillarum, etsi non nisi observato modo alienari queant, legari tamen possunt, ita & res ecclesiæ, ut vel redimi possent, vel si non possint, debeatur eorum æstimatio. *can. si Episcopus. Abb. in c. cum esset. num. 18. Covar. in c. c. filius. num. 7. Wiestn. h. t. num. 137.* His non obitante. *l. 39. §. 7. ff. de legat. 1.* quia ubi agitur de legata rei aliena, quæ censetur non esse in commercio; cum vendi non possit sine consensu Principis, quem is difficulter præstare solet. Covar. *l. c. num. 8.* Limitatur è contra pars prior responsionis, ut legatum rei alienæ factum ab ignorantia favore rei piæ valeat, ut probabilius tenent Tiraq. de *privileg. caus. pia. privil. 66. Menoch. l. 4. presump. 116. num. 31. Wiestn. num. 138.* contra Abb. in *cit. c. filius. num. 1.* Arg. *L. cum alienam.* ubi legatum rei alienæ ignoranter factum personæ conjunctæ favore conjunctionis, & *l. 39. pr. ff. de fideicommiss. libert.* ubi libertas servo alieno ignoranter relicta favore libertatis valet; & tamen non minus favorabilis sit causa pia, quàm causa conjunctionis & libertatis.

Quæst. 708. An res propria testatoris pignoris nomine obligata alteri legari possit?

REsp. affirmative. §. *sed etsi. Inst. de legat.* Delben. de *immunit. eccl. part. 1. c. 8. dub. 26. sect. 27. n. 3.* valetque legatum, si ve id sciverit testator, si ve ignoraverit. Lauterb. in *ff. de legat. §. 24.* juxta textum *l. 57. ff. de legat. 1.* contra Bachov. ad §. *Inst. de legat.* volentem non valere, si testator id scivit, secus, si ignoravit quamvis inter scientiam & ignorantiam legantis distinguendum dicit Lauterb. quòd ad effectum talis legati, ita ut, si legans sciat rem oppignoratam esse, hæres debeat eam luere, & liberam legatario præstare. pro quo citat. Vinn. ad *cit.*